

**UCHWAŁA NR III/19/2018
RADY MIEJSKIEJ W RUDNIKU NAD SANEM**

z dnia 7 grudnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.), Rada Miejska w Rudniku nad Sanem uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Edward Wołoszyn

Załącznik do uchwały Nr III/19/2018
Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem
z dnia 7 grudnia 2018 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawy prawne.....	4
3. Adresaci programu.....	5
4. Diagnoza sytuacji demograficznej.....	5
4.1. Diagnoza społeczna.....	7
4.2. Wsparcie rodziny w gminie Rudnik nad Sanem.....	11
4.3. Formy pracy z rodziną.....	11
4.4. Asystentura rodzinna.....	12
4.5. Rodziny wspierające.....	12
5. Analiza SWOT.....	13
6. Założenia programu.....	14
7. Cele programu.....	15
7.1. Cel główny.....	15
7.2. Cele szczegółowe.....	15
8. Harmonogram działań.....	18
9. Zasoby.....	19
10. Przewidywane efekty.....	19
11. Źródła finansowania.....	20
12. Monitoring i ewaluacja.....	20
13. Podsumowanie.....	20

1. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 został opracowany z myślą o pomocy osobom, które przeżywają trudności w prawidłowej realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Podstawowym założeniem programu jest wsparcie nie tylko ukierunkowane na dziecko, ale na całą rodzinę, a w szczególności rodziny wielodzietne i niepełne, jak również rodziny w sytuacji umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną. Punktem wyjścia jest założenie, iż rodzina jest podstawowym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Środowisko to powinno zapewnić bezpieczeństwo, harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową. Rodzina szczególnie oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, również przygotowuje do pełnienia poszczególnych ról społecznych. Rodzina ma możliwość skutecznie przeciwdziałać szkodliwym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa, jak i w okresie dojrzewania. W zdrowo funkcjonującej rodzinie stworzone są warunki do zaspokojenia potrzeb miłości, bezpieczeństwa, akceptacji, rozwoju i twórczości, co przekłada się na prawidłowy rozwój fizyczny, biologiczny, psychiczny, społeczny oraz kulturowy. Jednak nie wszystkie rodziny prawidłowo realizują swoje zadania. W rodzinach wieloprotymowych występują trudności, które uniemożliwiają ich funkcjonowanie, a także zakłócają prawidłowy rozwój dziecka. Problemy w rodzinie mogą być spowodowane:

- czynnikami zewnętrznymi (bezrobocie, zdarzenia losowe, długotrwała choroba),
- czynnikami wewnętrznymi (uzależnienia, przemoc w rodzinie, brak umiejętności wychowawczych).

Dzieci, młodzież wychowująca się w rodzinach dysfunkcyjnych, od najmłodszych lat styka się z negatywnymi wzorcami postępowania. Rodzina wykazuje wyraźne obniżenie odporności na ujemny wpływ środowiska oraz lekceważący stosunek do prawa oraz moralności. W rodzinach, gdzie dzieci prawie każdego dnia spotykają się z przemocą i przestępstwami, w życiu dorosłym nie funkcjonują prawidłowo. Istotnym czynnikiem chroniącym młodego człowieka przez podejmowanie zachowań prowadzących do negatywnych konsekwencji jest silna pozytywna więź z rodziną, a także kontrola zachowań dziecka przez rodziców oraz charakter oddziaływań dyscyplinujących. Zaburzenie rodziny bierze swój początek w zachwianiu relacji pomiędzy jej członkami. Przyczyną tego zachowania może być uzależnienie, agresja przejawiana przez członka, bądź kilku członków rodziny, brak emocjonalnej więzi rodzinnej lub porzucenie rodziny przez jednego z rodziców.

W przypadku dysfunkcji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Dlatego wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Rodziny wieloproblemowe wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

2. Podstawy prawne

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020 w gminie Rudnik nad Sanem będzie realizowany na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.),
- 2) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.),
- 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- 4) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- 5) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860 z późn. zm.),
- 7) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.).

3. Adresaci programu

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są rodziny zamieszkałe na terenie gminy Rudnik nad Sanem, które mają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a także rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Z programu mogą również skorzystać rodziny zagrożone: ubóstwem, bezrobociem, problemem uzależnienia, a także rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na trzy lata. Jego założeniem jest pomoc rodzinie, a także poszczególnym członkom. Zaplanowane działania mają na celu odbudowanie relacji w środowisku rodzinnym oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych dzięki wspieraniu rodziny przez specjalistów.

4. Diagnoza sytuacji demograficznej

Gmina Rudnik nad Sanem jest gminą o charakterze miejsko - wiejskim położoną w województwie podkarpackim, w powiecie niżańskim. Pod względem administracyjnym w skład gminy wchodzi 4 sołectwa:

- Kopki,
- Chałupki,
- Przędzel,
- Przędzel Kolonia.

Gmina Rudnik nad Sanem leży w powiecie niżańskim i graniczy z następującymi gminami: Nisko, Ulanów, Krzeszów, Jeżowe. Powierzchnia gminy wynosi 79 km², z czego 36 km² przypada na miasto, a pozostałe 43 km² to tereny wiejskie. Liczba ludności w roku 2017 wyniosła 10 185 osób¹.

Rudnik nad Sanem jest ośrodkiem wikliniarstwa w Polsce - „Polską Stolicą Wikliny”. Miasto jest lokalnym ośrodkiem usługowym. Funkcjonuje w nim różnorodny przemysł: wyroby wiklinowe i drewniane, konstrukcje stalowe.

W oparciu o dane statystyczne opracowane przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie można wskazać, iż struktura ludności w 2017 roku przedstawiała się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym - 16, 7% mieszkańców,
- w wieku produkcyjnym - 63, 5% mieszkańców,

¹ Zob. <http://www.bip-rudnik.eu1.pl/> (dostęp 20.11.2018 r.)

- w wieku poprodukcyjnym - 19, 8% mieszkańców gminy.

Gmina Rudnik nad Sanem ma charakter miejsko-rolny, a dominującym źródłem utrzymania mieszkańców jest wyrób przedmiotów z wikliny.

Na terenie Rudnika nad Sanem znajduje się 5 szkół podstawowych, 1 szkoła gimnazjalna, 1 szkoła ponadgimnazjalna. Oprócz tych szkół funkcjonuje również Żłobek Miejski, Przedszkole Miejskie, Ochronka Zgromadzenia Sióstr Służebniczek BDNP Niepubliczne Przedszkole i Specjalny Ośrodek Szkołno-Wychowawczy, w którym organizowane są zajęcia na poziomie szkoły podstawowej i przysposabiającej do pracy. Na terenie gminy znajduje się jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza, działająca od września 2000 roku. Jest to Dom Dziecka im. „Nasz Dom Dzieciątka Jezus”, w którym może przebywać 35 osób.

Działa również Caritas Diecezji Sandomierskiej z placówkami: Środowiskowym Domem Samopomocy, Warsztatami Terapii Zajęciowej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, a także Dom Samotnej Matki i Schronisko dla Bezdomnych Kobiet.

Ponadto na terenie gminy Rudnik nad Sanem istnieje Biblioteka Miejska oraz jej filie położone przy szkołach podstawowych w sołectwach: Kopki i Przędzel. Miejski Ośrodek Kultury podaje, że w 2017 roku z oferty kulturalnej MOK skorzystało 21 764 osób, w tym z:

Biblioteki - 11.500 osób,

Domu Kultury - 6.026 osób,

Centrum Wikliniarstwa - 4.238 osób.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji prowadzi działalność sportowo – rekreacyjną, oferując mieszkańcom gminy m.in.: boisko trawiaste z trybunami, boisko do siatki plażowej, korty treningowe, siłownię, salę do tenisa stołowego, świetlicę szachową. Na terenie MOSIRu organizowane są imprezy sportowo - rekreacyjne, a także turnieje dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Z obiektów MOSiR nieodpłatnie korzystają uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z całej gminy.

Organizowaniem i koordynacją pomocy społecznej na terenie gminy zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania własne oraz zadania zleczone z zakresu administracji rządowej.

4.1. Diagnoza społeczna

W 2017 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem objął szeroko rozumianym wsparciem łącznie 568 rodzin (1466 członków rodzin), w tym 242 rodzin z dziećmi².

Tabela nr 1. Struktura rodzin objętych wsparciem w 2017 r.

Typ rodzin	Liczba rodzin
Wielodzietne	65
Niepełne	71

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem

Dysfunkcyjność współczesnej rodziny ujawnia się przez jej nietrwałość. Coraz więcej małżeństw decyduje się na rozwód. Główną przyczyną rozwodów jest „niezgodność charakterów”, zdrada, alkoholizm, dłuższa nieobecność - wyjazdy zagraniczne w celach zarobkowych. Wzrost rozpadu małżeństwa jest niepokojący z uwagi na konsekwencje, jakie za sobą przynosi dla członków rodziny - współmałżonków i dzieci. Nietrwałość rodziny polskiej zaburza jej strukturę. Coraz więcej pojawia się rodzin niepełnych. Osłabienie się lub zerwanie więzi emocjonalnej między rodzicami, a dziećmi, powierzchowność kontaktów, skłócenie w rodzinie, prowadzi do poważnych zagrożeń takich jak: alkoholizm, narkomania, dewiacje seksualne, a nawet próby samobójcze.

W gminie Rudnik nad Sanem wśród rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej przeważają te z jednym i dwojgiem dzieci.

Tabela nr 2. Struktura rodzin objętych wsparciem ze względu na liczbę dzieci w rodzinie

	Liczba dzieci w rodzinie							
	1	2	3	4	5	6	7	8 i więcej
Liczba rodzin	78	99	47	14	3	1	-----	-----

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2017 r. było posiadanie niskich dochodów oraz bezrobocie. Bezrobocie zaś stanowi główny czynnik sprawczy ubóstwa. Jego konsekwencją jest nie tylko niedostatek, a więc niemożność

²Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem.

zaspokojenia podstawowych potrzeb członków rodziny, w tym dzieci, ale także zaniżenie kompetencji w zakresie funkcjonowania rodziny.

Tabela nr 3. Powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2015, 2016, 2017

Powody przyznania świadczeń pomocy społecznej	Liczba rodzin			Liczba osób w tych rodzinach		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Alkoholizm	36	39	44	82	89	93
Bezdomność	8	8	6	14	16	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	118	114	112	447	422	417
Bezrobocie	401	385	365	1160	1079	999
Długotrwała lub ciężka choroba	203	197	207	512	477	485
Niepełnosprawność	148	144	140	338	310	294
Przemoc w rodzinie	12	12	16	40	31	41
Ubóstwo	446	431	397	1192	1119	1010
Wielodzietność	51	55	46	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	62	49	-	-	-

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem

Brak stałego zatrudnienia i trudna sytuacja finansowa prowadzi często do nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych, a także stosowania przemocy w środowisku rodzinnym.

W konsekwencji doprowadza do występowania zjawiska patologii społecznej, niewydolności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. Często w takich rodzinach problemy są ze sobą sprzężone i występuje w nich równolegle alkoholizm, złe warunki socjalno-bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny.

Często okazuje się, że sytuacja materialna rodziny wpływa na zwiększenie poziomu agresji w sferze stosunków wewnątrzrodzinnych. Dzieci i młodzież są bardziej narażone na oddziaływanie agresywnych wzorów zachowań. Spadek poziomu życia pociąga za sobą większą aktywność zarobkową, kosztem własnej rodziny, wynikającą z tendencji do wywierania szczególnego nacisku na znaczenie posiadanych dóbr konsumpcyjnych bez związku z rzeczywistymi możliwościami, a także potrzebami rodziny.

Powoduje to, że rodzina przekazując system wartości i norm, akcentuje rolę posiadania, przy braku dochodzenia do majątku własną pracą. Problemem wynikającym z sytuacji rodziny jest załamanie mechanizmów kontroli nieformalnej przez nią sprawowanej. Chodzi tu o załamanie zarówno w przekazywaniu wzorów zachowania i obowiązującego systemu norm społecznych, jak i sprawowania nadzoru rodzicielskiego.

Przyczynę dysfunkcyjności rodziny stanowi niezaspokajanie u jej członków takich potrzeb jak: bezpieczeństwo, pewność, łączność z bliskimi osobami, akceptacja, miłość i uznanie, co wywołuje poczucie zagrożenia, lęk oraz niepewność.

Przestępczość młodzieży stanowi reakcję na sytuację, w której przyszło jej żyć. Niestety zazwyczaj dzieci w dorosłym życiu powielają model zachowania rodziców, ujawniając nieprawidłowe zachowania i jednocześnie stają się ofiarami innych osób, nie posiadając właściwych wzorców radzenia sobie z sytuacjami trudnymi. Wiele osób wywodzących się z dysfunkcyjnych rodzin przejawia objawy nieprzystosowania społecznego. Są oni sprawcami różnego typu przestępstw.

Dysfunkcyjność rodziny, a także szeroko rozumiane negatywne wpływy środowiska życia człowieka, sprzyjają przestępczości. Najbardziej surową reakcją na zachowania niezgodne z normami prawnymi jest wymierzenie kary pozbawienia wolności. Warunki przymusowej izolacji powodują zerwanie więzi społecznych, jakie dotychczas łączyły sprawcę z najbliższym otoczeniem. Przebywający w więzieniu skazani muszą wytworzyć nowe typy więzi, aby zrekonstruować zerwane kontakty z osobami najbliższymi. Więzienie dla większości przestępców stanowi pewien specyficzny sposób życia w izolacji. Największe siły witalne i konieczność umiejętnego funkcjonowania wśród ludzi, przeplata się z ich nieprawidłowym rozwojem osobowościowym. Znajdują się oni w sytuacji czasowego „zawieszenia” istotnych funkcji rodzinnych. Przez ten fakt drastycznemu przeobrażeniu podlegają u nich więzi podmiotów, które przez psychologów rodziny uważane są za najważniejszy element scalający małżeństwo, co jest warunkiem zdrowia psychicznego małżonków i pełnego funkcjonowania ich w świecie. Jest również warunkiem trwałości poprawnego funkcjonowania bardziej złożonych struktur społecznych.

Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Występowanie w rodzinie negatywnych z punktu widzenia socjalizacji czynników nie musi doprowadzać do zaburzenia więzi emocjonalnej między dziećmi a rodzicami, wręcz przeciwnie w wielu przypadkach zaobserwować można silne więzi dziecka z rodziną zabranego z rodziny dysfunkcyjnej do placówki opiekuńczej

– dziecko mające zaspokojone potrzeby materialne, niejednokrotnie ucieka z placówki do zdemoralizowanego domu rodzinnego. Dzieci z tych środowisk bardzo często same przejawiają zaburzenia w procesie socjalizacji, bowiem emocjonalna więź z rodzicami skłania ich do naśladowania negatywnych zachowań ojca bądź matki, przyjmowania ich systemu wartości i postaw.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku z terenu gminy Rudnik nad Sanem w pieczy zastępczej w 2017 r. pozostawało sześćcioro dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem współpracuje z biologicznymi rodzinami, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Działania pracy ośrodka polegają na dokonywaniu diagnozy sytuacji rodziny i na jej podstawie sporządzanie przez asystenta rodziny planu pracy, który ma na celu poprawę sytuacji rodziny, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny biologicznej.

Z informacji pozyskanych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Nisku wynika, że obecnie 19 rodzin z terenu gminy Rudnik nad Sanem jest objętych opieką kuratora w zakresie opiekuńczo-wychowawczym.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2017 r. wynika, że u 21 rodzin wszczęto procedurę "Niebieskie Karty". Liczba osób dotkniętych przemocą wynosi 58, w tym dzieci 19³.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem podaje, że w 2017 r. udzielił wsparcia osobom z Gminy Rudnik nad Sanem poprzez:

- poradnictwo i pomoc prawna - 10 osób,
- poradnictwo i pomoc psychologiczna - 38 osób,
- pomoc socjalna (pobyt w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej) – 1 osoba,
- poradnictwo i pomoc pedagogiczna - 6 osób⁴.

W ramach udzielania wsparcia w placówkach oświatowych na terenie gminy Rudnik nad Sanem zatrudnionych jest 4 pedagogów.

Analiza zasobów pozwala na określenie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału rodzin i dostępność usług pozwalają na poprawne opracowanie celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności.

³ Informacje pozyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego.

⁴ Informacje pozyskane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem oferuje rodzinom, które niewłaściwie realizują funkcję opiekuńczo-wychowawczą wsparcie asystenta rodziny. W 2017 roku asystent rodziny współpracował z 14 rodzinami, w których wychowuje się 29 dzieci.

4.2. Wsparcie rodziny w gminie Rudnik nad Sanem

Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności z wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej gmina ma obowiązek zapewnić wsparcie w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą, z aktywnym jej udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

4.3. Formy pracy z rodziną

W myśl art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pracę z rodzinami prowadzi się m.in. w formie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzin, mediacji rodzinnych, pomocy prawnej, w szczególności z zakresu prawa rodzinnego, a także tworzenia grup samopomocowych i grup wsparcia.

Poradnictwo specjalistyczne ukierunkowane jest na pomoc osoby zgłaszającej się o poradę z uwzględnieniem jej potrzeb i oczekiwań. W Ośrodku Pomocy Społecznej można uzyskać bezpłatną pomoc prawną realizowaną przez powiat na podstawie porozumienia. Na terenie Rudnika nad Sanem działa również Ośrodek Interwencji Kryzysowej, placówka opiekuńcza prowadzona przez Caritas Diecezji Sandomierskiej. Ośrodek całodobowo udziela pomocy i wsparcia matkom z małoletnimi dziećmi, kobietom w ciąży dotkniętych przemocą, doświadczających kryzysu osobistego i rodzinnego. Podczas pobytu w OIKu kobiety są objęte pomocą psychologiczną i prawną, mają także stworzone warunki do uregulowania swojego życia rodzinnego. Celem interwencji jest przywrócenie równowagi psychicznej. Ośrodek Interwencji Kryzysowej organizuje dla mieszkańców gminy Szkołę dla Rodziców w formie warsztatów mających na celu doskonalenie umiejętności wychowawczych.

4.4. Asystentura rodzinna

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w swych działaniach skupiają się na integrowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiając im uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym poprzez regularną pracę socjalną oraz podejmowanie licznych inicjatyw. Zadaniem ustawowym gminy w zakresie wspierania rodziny jest wprowadzenie asystenta rodziny do pracy z rodziną. Asystent zajmuje się równoległe z prowadzoną przez pracownika socjalnego pracą socjalną, wsparciem i aktywizacją rodziny. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Asystent rodziny współpracuje z rodziną dziecka w fazie oddziaływań profilaktycznych i wzmacniania kompetencji wychowawczych rodzin. Swoją pracę wykonuje w miejscu zamieszkania rodzin lub w miejscu wskazanym przez nią. Główną formą pracy jest towarzyszenie (asystowanie).

Asystent rodziny współpracuje również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu wsparcia powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych. Wspólne działania mają służyć szybkiemu powrotowi dziecka do domu i reintegracji rodzin.

4.5. Rodziny wspierające

Rodziną wspierającą może zostać rodzina zaprzyjaźniona, z kręgu otoczenia dziecka, której zadaniem jest pomoc rodzinie potrzebującej wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rodzina wspierająca pokazuje, jak spędzać czas z dziećmi, jak radzić sobie z problemami dnia codziennego oraz pomaga w opiece nad dzieckiem i wspiera w jego wychowaniu. Doradza, jak odpowiednio zarządzać budżetem domowym, a także pokazuje, w jaki sposób członkowie rodziny mogą się komunikować, bez krzyku i przemocy.

Rodzina przeżywająca trudności może obserwować pozytywne wzorce, właściwe relacje wewnątrzrodzinne i dzięki temu czerpać wiedzę, jak prawidłowo realizować rolę rodzica, opiekuna. Rodzina wspierająca przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie w :

- opiece i wychowaniu dziecka,
- prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

5. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 • realizacja Rządowego Programu „Rodzina 500+” • aktywna współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny w tym: PCPR, policji, sądu, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia • doświadczona kadra w instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny • funkcjonowanie świetlic szkolnych • funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie miasta (kompleks sportowy MOSiR, boiska, place zabaw, siłownie) • realizacja poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, w tym prawnego, psychologicznego • realizacja Szkoły dla Rodziców • realizacja terapii rodzinnych • żłobek, przedszkole dla dzieci • dożywianie dzieci w szkołach, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego • świadczenie Usług Opiekuńczych • działalność Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy, • działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie gminy • pomoc psychologiczno- pedagogiczna w szkołach • wykształcona kadra, dostosowanie do zmieniających się potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • uzależnienie od pomocy instytucjonalnej i niska współpraca ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców • rozpad więzi rodzinnych - rozwody, separacje, wyjazdy zagraniczne • brak Zawodowych Rodzin Zastępczych na terenie gminy • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i roszczeniowości rodzin, • duże bezrobocie • uzależnienia • migracja ludzi młodych • brak lekarzy specjalistów • przemoc w rodzinie • niska aktywność społeczna • akceptacja stylu życia z zasiłków
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • możliwość pozyskiwania środków 	<ul style="list-style-type: none"> • narastanie zjawiska wyuczonej bezradności (pokoleniowość) • bierność klientów pomocy społecznej

<p>z funduszy strukturalnych UE</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca świadomość społeczna • możliwość kontynuowania aktywności zawodowe przez osoby starsze • możliwość utworzenia świetlicy środowiskowej • rozwój stowarzyszeń działających na polu pomocy społecznej • wolontariat • walka z bezrobociem- utworzenie nowych miejsc pracy • możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny, w tym asystenta rodziny, pracowników socjalnych • możliwość zaangażowania innych podmiotów w działania na rzecz dziecka i rodziny w tym m.in. Kościoła, mediów, autorytetów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • roszczeniowość • nadużywanie alkoholu • ukrywanie problemów rodzinnych (przemoc) • nadmierne koszty funkcjonowania pomocy społecznej • ograniczenia NFZ • częsta zmiana przepisów prawa • trudności w znalezieniu zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami
--	--

6. Założenia programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018-2020. Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowej struktury wsparcia rodziny poprzez odpowiednie działania ukierunkowane na:

- a) wspieranie potencjału rozwojowego rodziny, biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- b) wzmocnienie procesu wychowawczego oraz ochronę dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- c) poprawę sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- d) zwiększenie poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w ich środowisku wychowawczym,
- e) zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych, wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Zasadą nadrzędną Programu jest tworzenie sieci ścisłej współpracy podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co stanowi gwarancję skuteczności podejmowanych działań. Pozytywne efekty w zakresie pomocy dzieciom i rodzinie zostaną osiągnięte w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi i ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym. Zasadniczym celem jest zapobieganie powstawaniu sytuacji, które miałyby negatywny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny oraz wsparcie jej w zakresie występujących niedomagań, zabezpieczenie podstawowych potrzeb, działania mające na celu poprawę trybu i jakości życia rodziny oraz dzieci, pomoc we wzmocnieniu wydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

7. Cele programu

7.1. Cel główny

Wsparcie rodzin niewydolnych wychowawczo, poprzez stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

7.2. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie socjalne rodzin

- a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- b) praca socjalna polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
- c) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny,
- d) zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości,

- e) objęcie pomocą dzieci, w szczególności w formie dożywiania (objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych i szkół ponadgimnazjalnym na terenie placówek oświatowych), zaopatrzenie w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego,
- f) praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem,
- g) zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym,
- h) monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- i) kierowanie klientów do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik),
- j) podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia,
- k) wspieranie w podtrzymywaniu i odbudowywaniu relacji rodzinnych.

2. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo

- a) wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzone przez pracownika socjalnego,
- b) oferowanie rodzinom pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- c) podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców,
- d) współpraca ze służbami (m.in. oświata, ochrona zdrowia, policja, sąd, PCPR),
- e) tworzenie i wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach poza szkolnych,
- f) prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową,
- g) mobilizowanie rodziców do korzystania z programów korekcyjno-edukacyjno - terapeutycznych oraz specjalistycznej konsultacji,

- h) priorytetowe przyjmowanie do placówek przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.

3. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy

- a) realizacja programów dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanym do dzieci,
- b) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- c) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- d) udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy,
- e) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- f) organizowanie prelekcji w szkołach przez specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów w tym zakresie,
- g) promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie w szkole zajęć, imprez, spotkań ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój i postawę społeczną młodego człowieka,
- h) ustawiczne szkolenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- i) monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży,
- j) promocja instytucji udzielających pomocy w przypadkach zaistnienia zjawiska przemocy,
- k) współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy,
- l) wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

8. Harmonogram działań

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy/ partnerzy	Termin realizacji
1.	zaspokojenie potrzeb związanych z zapewnieniem wyżywienia, opłaty za posiłki w szkole, przedszkolu.	rzeczowa i finansowa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem	trwa ciągle
2.	zapewnienie opieki przedszkolnej, udzielenie pomocy na wydatki związane z realizacją obowiązku szkolnego.	finansowa: stypendia szkolne.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem	trwa ciągle
3.	zaspokojenie potrzeb związanych z zapewnieniem wyżywienia najuboższym mieszkańcom gminy. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.	rzeczowa	Ośrodek Pomocy Społecznej, Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym.	trwa ciągle
4.	zapewnienie potrzeb mieszkaniowych.	finansowa: dodatek mieszkaniowy, dodatek energetyczny.	Urząd Gminy w Rudniku nad Sanem	trwa ciągle
5.	wsparcie osób i rodzin dotkniętych bezdomnością, zagrożonych bezdomnością i wychodzących z bezdomności.	rzeczowa i finansowa.	Caritas Diecezji Sandomierskiej. Dom Samotnej Matki, Schronisko dla Bezdomnych Kobiet.	trwa ciągle
6.	korzystanie z nieodpłatnych usług ochrony zdrowia, zakup leków.	finansowa, zasiłki celowe na dofinansowanie do zakupu leków.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem	trwa ciągle
7.	udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą.	psychologiczna, prawna, rzeczowa.	Caritas Diecezji Sandomierskiej. Ośrodek Interwencji Kryzysowej	trwa ciągle
8.	udzielanie wsparcia dziennego osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, kompensując skutki niepełnosprawności	psychologiczna, pedagogiczna, terapeutyczna, rehabilitacja.	Caritas Diecezji Sandomierskiej. Środowiskowy Dom Samopomocy	trwa ciągle
9.	zapewnienie wsparcia	pedagogiczna	PSP nr 1, PSP nr 2,	trwa ciągle

	pedagogów na terenie szkół, przedszkola.		PSP nr 3, PSP w Kopkach, PSP w Przędzeli.	
10.	zapewnienie edukacji dzieciom z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową, sprzężoną i autyzmem.	rzeczowa, medyczna, terapeutyczna, pedagogiczna, psychologiczna, rehabilitacja.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Rudniku nad Sanem.	trwa ciągle

9. Zasoby

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające na terenie gminy Rudnik nad Sanem oraz Powiatu Nizańskiego:

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem,
- b) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem,
- c) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku,
- d) Urząd Gminy i Miasta w Rudniku nad Sanem - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- e) Miejski Ośrodek Kultury,
- f) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- g) Posterunek Policji w Rudniku nad Sanem,
- h) Zespół Interdyscyplinarny,
- i) Sąd Rejonowy w Nisku – Kuratorzy Sądowi,
- j) placówki służby zdrowia,
- k) placówki oświatowe – pedagodzy szkolni, specjaliści i terapeuci,
- l) ognisko wychowawcze prowadzone przez Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas,
- m) Środowiskowy Dom Samopomoc i inne placówki prowadzony przez Caritas
- n) organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

10. Przewidywane efekty

Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, ograniczenie szerzenia się patologii, zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa

socjalnego dzieci i rodzin, ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji, ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

11. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 odbywać się będzie w ramach środków budżetu gminy Rudnik nad Sanem, środków ujętych w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

12. Monitoring i ewaluacja

Program Wspierania Rodziny jest dokumentem zawierającym działania długofalowe. Będzie on realizowany poprzez współpracę samorządu, instytucji i innych podmiotów, które zajmują się pracą na rzecz rodziny. Dokument zawiera cele i zadania, które wymagają weryfikacji oraz oceny efektywności realizowanych zadań. Monitoring programu będzie polegał na pozyskiwaniu informacji od podmiotów odpowiedzialnych za konkretne działania by móc ocenić jego realizację, co również pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Koordynacją w zakresie realizacji Programu zajmuje się Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem.

Program będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

13. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci na terenie gminy Rudnik nad Sanem.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów podejmowane będą działania oparte na wsparciu rodziny o charakterze profilaktycznym, o nachyleniu ochronnym, a rodzinie będą

stwarzane możliwości zmierzenia się ze swoimi problemami przy wsparciu asystenta rodziny, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu własnej aktywności i potencjału, jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej
Edward Wołoszyn
mgr Edward Wołoszyn